

Leksykografia elektroniczna

Praktyki, metody, narzędzia

Krzysztof Nowak

Pracownia Łaciny Średniowiecznej

Instytut Języka Polskiego PAN

Nazwa

e-leksykografia		e-lexicography (FR: e-lexicographie*)
l. cyfrowa		digital (DE: Digitale Lexikografie*)
l. elektroniczna		electronic (DE: Elektronische Lexikografie FR: lexicographie électronique)
l. komputerowa		computational, computer-based

Leksykografia *tout court*?

definicja

leksykografia to „sztuka układania słowników językowych, która obejmuje metody i środki techniczne tworzenia opisu słownictwa (także wybrane zagadnienia związane z wydawaniem słowników)” (Żmigrodzki 2009, 16)

- glosy
  - Piotrowski: sztuka, nie nauka
  - Bańko: potrzeba uwzględnienia marketingu, odbiorcy itd.

powinowactwa

- Żmigrodzki: językoznawstwo stosowane
- Piotrowski: kultura humanistyczna
- Bańko: dziedzina osobna, na pograniczu lingwistyki

„W międzyczasie”

- ewolucja?
  - Ben-David: innowacje powstają wskutek hybrydyzacji ról (Martin 2000, 60)
- zerwanie?
  - rewolucja (Kuhn 1962) czy mikro-rewolucje (Bourdieu, 1976)
- od sub-dyscypliny do dyscypliny

Plan wykładu

- **leksykografia elektroniczna**

- ewolucja
- rewolucja

- **instytucje (wprowadzenie do bibliografii)**

- konferencje
- monografie
- czasopisma
- sieci
- bibliografie

- **słownik elektroniczny**

- typologia
- „wartość dodana”
- zerwanie

- **organizacja zajęć**

- tematyka
- komunikacja
- forma zaliczenia

Zmiana: zarys (Atkins & Rundell 2008)

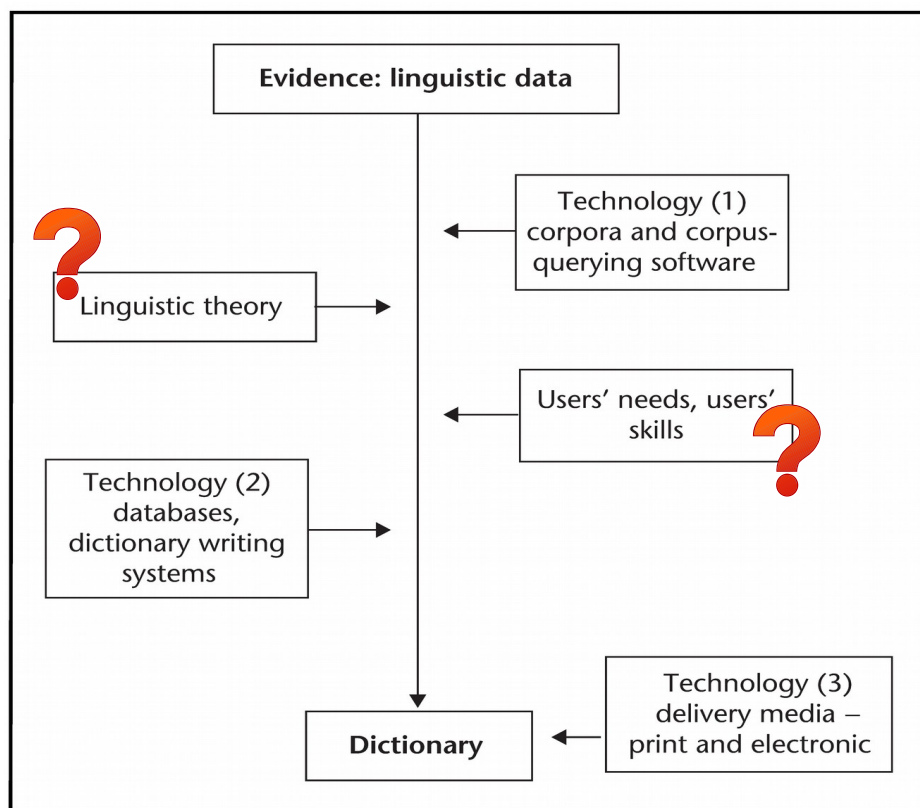

Fig 1.1 From data to dictionary

(źródło: Atkins & Rundell 2008, 3)

od surowych danych językowych do hasła słownikowego

1.rola korpusu

2.leksykograficzne bazy danych i systemy redakcji

3.narzędzia prezentacji

Zmiana: użytkownik (Granger 2012)

- **korpus**

- dane surowe i przetworzone

- **ilość danych przekazywanych użytkownikowi**

- skróty
- kolokacje
- przykłady
- multimedia
- ograniczenie miejsca (ale por. Lew, *Space restrictions...*)

- **dostęp**

- wyszukiwanie
- nawigowanie

- **użytkownik**

- adaptacja do potrzeb

- **hybrydyzacja**

- **demokratyzacja**

- **deinstytucjonalizacja**

Zmiana (Trap-Jensen 2013)

- **jedna baza danych - wiele słowników**
  - łatwiejsze uaktualnienie
  - dostosowanie do potrzeb
  - oddzielenie prezentacji od produkcji
- **użycie korpusu**
  - wieloaspektowe zmiany
  - zerwanie z preskrytywizmem
  - przykład: wybór haseł (skorygowany o wyniki badań nad użytkownikiem)
- **systemy redakcji słowników (DWS)**
  - lepsza kontrola nad strukturą
  - wyszukiwanie
  - eksport, statystyki, management
- **różne nośniki - różne doświadczenia użytkownika**
- **leksykografia siłami użytkowników**
  - słowniki odmian języka
  - propozycje haseł
- **zmiana funkcji i znaczenia**

Zmiana (Heid 2013)

reprezentacja danych

- technologie XML i pokrewne
  - kontrola struktury (DWS)
  - formalizacja treści (NLP, WordNet, Framenet)
    - przykład (za Heid): rufen *crier*; Vogel *chanter*; Pflicht, Vaterland etc. *appeler*

prezentacja danych

- alternatywne sposoby prezentacji
- wyszukiwanie
- materiały audio-wizualne
- materiały dydaktyczne

produkcja słownika

- korpus
- narzędzia NLP w pracy leksykografia
  - lepszy wybór kandydatów do obróbki leksykograficznej (MWE)
  - ekstrakcja przykładów (GDEx)
  - analiza dystrybucji

Zmiana: ku nowej metaleksykografii (Tarp 2012)

Czy istnieje teoria leksykografii?

• NIE

- Bejoint
- Atkins & Rundell
- Landau

• TAK

- Wiegand
- Piotrowski
- Żmigrodzki
(metaleksykografia)

• JESZCZE NIE

- Tarp

Jaka teoria?

- teoria ogólna / teorie szczegółowe
- słowniki jako narzędzi informacji: potrzeby informacyjne użytkowników
- leksykografia jako dziedzina informatologii (*Information Science, consultation tools*) → McArthur: *reference science*; Bergenholtz, Gouws

Instytucje: przegląd

konferencje / seminaria

• **polskie**

- Glosa do leksykografii
- seminarium IPI PAN

• **zagraniczne**

- Euralex
- eLex

publikacje

• **monografie, podręczniki**

- Dictionaries
- Paquot, Granger
- Żmigrodzki, Svensen, OGPL, Jackson

• **czasopisma**

- IJL
- Lexicographica
- Lexikos, Dictionaries etc.

• **sieci**

- Euralex, Asialex, Afrilex etc.
- ENeL

• **bibliografie**

- Euralex
- OBELEX

Glosa do leksykografii polskiej

od: 2007 (?)

miejsce: Warszawa

<http://glosa.uw.edu.pl/>

profil: leksykografia, gł.
polonistyczna

rytm: co 2 lata (2013,
2014)

tematy

• **2014**

brak (450-lecie
Mączyńskiego, 250-lecie
Trotza, 200-lecie Lindego
itd.)

• **2013**

„Słowniki, które nie powstały
i nie powstaną”, „Słowniki
autorskie” (w 30. rocznicę
zakończenia prac nad SJAM i
w 40. wydania SJJChP)

Glosa do leksykografii polskiej: analiza

Ewa Koziół-Chrzanowska, Urszula Zdunek, *Słowniki elektroniczne - nowa jakość w polskiej leksykografii* (2011); Tadeusz Piotrowski, *Słowniki mobilne* (2011); Ewelina Malcharek, *Wikisłownik - charakterystyka metaleksykograficzna słownika elektronicznego* (2009); Małgorzata Marciniak, Joanna Rabiega-Wiśniewska, *Elektroniczny słownik fleksyjny nazw Warszawy* (2009); Anna Andrzejczuk, *Korelacja cech semantycznych z gramatycznymi w Wiktorii - prototypowym, internetowym słowniku onomazjologicznym* (2009); Tomasz Korpysz, *Język autora w sieci. O Internetowym słowniku języka Cypriana Norwida* (2011); M. Bańko, J. Burzyński, M. Czeszewski, *Obserwatorium językowe UW. Najnowsze słownictwo polskie* (2013); *Elektroniczny leksykon skrótów historycznych - raport z prac nad projektem* (2013); Krzysztof Opaliński, *Elektroniczny słownik polszczyzny XVI wieku. Historia, stan, perspektywy* (2014); Janusz S. Bień, *Przeszłość i przyszłość Słownika języka polskiego PAN. Aspekty prawne i informatyczne* (2009); Małgorzata Majewska, *Dygitalizacja bazodanowa na przykładzie „Słownika języka Jana Chryzostoma Paska* (2009); Małgorzata Majewska, *„Elektroniczna edycja Słownika wileńskiego” jako narzędzie polonistyczne* (2011); Janusz Bień, *Elektroniczny indeks do słownika Lindego* (2014); Dorota Adamiec, Renata Bronikowska, *Wybór formy hasłowej jako problem opisu w Elektronicznym słowniku języka polskiego XVII i XVIII wieku (na tle tradycji leksykograficznej)* (2014); Włodzimierz Gruszczyński, *Dawne słowniki jako źródło słowników historycznych (na przykładzie Słownika języka polskiego XVII i 1. połowy XVIII w.)* (2009); Dorota Adamiec, *Badania porównawcze zasobu haseł rzeczownikowych w Słowniku języka polskiego XVII w. i I poł. XVIII w.” i „Słowniku polszczyzny XVI w.” (na materiale haseł na B)* (2009); *Problemy opisu nazw geograficznych w słowniku morfologicznym (na podstawie prac nad PoliMorfem)* (2013); Agnieszka Dziob, Paulina Łazarewicz, *Trudności przy opisie czasownika w Słowosieci 2.0*; Monika Czerepowicka, *Jednostki obce w słowniku języka polskiego na przykładzie elektronicznego słownika wyrażen frazeologicznych Topostaw* (2011)

Glosa do leksykografii polskiej: analiza 1

nowe zjawiska w leksykografii cyfrowej

Ewa Koziół-Chrzanowska, Urszula Zdunek, *Słowniki elektroniczne - nowa jakość w polskiej leksykografii* (2011); Tadeusz Piotrowski, *Słowniki mobilne* (2011); Ewelina Malcharek, *Wikisłownik - charakterystyka metaleksykograficzna słownika elektronicznego* (2009)

projekty: słowniki prymarnie cyfrowe

Małgorzata Marciniak, Joanna Rabiega-Wiśniewska, *Elektroniczny słownik fleksyjny nazw Warszawy* (2009); Anna Andrzejczuk, *Korelacja cech semantycznych z gramatycznymi w Wiktorii - prototypowym, internetowym słowniku onomazjologicznym* (2009); Tomasz Korpysz, *Język autora w sieci. O Internetowym słowniku języka Cypriana Norwida* (2011); M. Bańko, J. Burzyński, M. Czeszewski, *Obserwatorium językowe UW. Najnowsze słownictwo polskie* (2013); *Elektroniczny leksykon skrótów historycznych - raport z prac nad projektem* (2013)

projekty: dygitalizacje słowników współczesnych

Krzysztof Opaliński, *Elektroniczny słownik polszczyzny XVI wieku. Historia, stan, perspektywy* (2014); Janusz S. Bień, *Przeszłość i przyszłość Słownika języka polskiego PAN. Aspekty prawne i informatyczne* (2009); Małgorzata Majewska, *Dygitalizacja bazodanowa na przykładzie „Słownika języka Jana Chryzostoma Paska”* (2009)

Glosa do leksykografii polskiej: analiza 2

projekty: dygitalizacje słowników historycznych

Małgorzata Majewska, „Elektroniczna edycja Słownika wileńskiego” jako narzędzie polonistyczne (2011); Słownik Lindego, Janusz Bień, *Elektroniczny indeks do słownika Lindego* (2014)

projekty: dygitalizacje kartotek

Janusz S. Bień, *Dygitalizacja kartotek słownikowych (na przykładzie słownika Knapskiego)* (2011).

słowniki cyfrowe *ab ovo* - opis, problemy

Dorota Adamiec, Renata Bronikowska, Wybór formy hasłowej jako problem opisu w *Elektronicznym słowniku języka polskiego XVII i XVIII wieku* (na tle tradycji leksykograficznej) (2014); Włodzimierz Gruszczyński, *Dawne słowniki jako źródło słowników historycznych (na przykładzie Słownika języka polskiego XVII i 1. połowy XVIII w.)* (2009); Dorota Adamiec, *Badania porównawcze zasobu haseł rzeczownikowych w Słowniku języka polskiego XVII w. i I poł. XVIII w.* i „Słowniku polszczyzny XVI w.” (na materiale haseł na B) (2009)

słowniki maszynowe

Problemy opisu nazw geograficznych w słowniku morfologicznym (na podstawie prac nad PoliMorfem) (2013); Agnieszka Dziob, Paulina Łazarewicz, *Trudności przy opisie czasownika w Słowosieci 2.0*; Monika Czerepowicka, *Jednostki obce w słowniku języka polskiego na przykładzie elektronicznego słownika wyrażzeń frazeologicznych Topostaw* (2011)

Seminarium *Przetwarzanie języka naturalnego*

od: 2000 (?)

miejsce: Warszawa

organizatorzy: Zespół
Inżynierii Lingwistycznej
IPI PAN

profil: lingwistyka
komputerowa (→ słowniki
komputerowe i ich
zastosowania)

Benoît Sagot (INRIA Rocquencourt / IPI PAN) Building a morphosyntactic lexicon and a pre-syntactic processing chain for Polish (2006); Jan Daciuk (Uniwersytet w Groningen, Holandia) Komputerowe wspomaganie rozbudowy słownika morfologicznego (2001); Wiesław Lubaszewski (Grupa Lingwistyki Komputerowej, AGH, Kraków), Maszynowy słownik fleksyjny języka polskiego; Marcin Miłkowski (Instytut Filozofii i Socjologii PAN), Słownik morfologiczny języka polskiego i jego zastosowanie w korekcie gramatycznej (2006); Marcin Woliński (IPI PAN) Model relacyjny fleksji w „Słowniku gramatycznym języka polskiego” (2007); Marcin Woliński, Marcin Miłkowski, Maciej Ogrodniczuk, Adam Przepiórkowski, Łukasz Szałkiewicz, Jan Szejko (IPI PAN) PoliMorf — otwarty słownik morfologiczny (2011); b. słownik walencyjny; Anna Kupść (Université Bordeaux 3 i IPI PAN) TreeLex: słownik walencyjny języka francuskiego (2008); Elżbieta Hajnicz (IPI PAN) Wykrywanie alternacji schematów i ich rola w procesie tworzenia semantycznego słownika walencyjnego (2010); Filip Skwarski (IPI PAN) Walenty - słownik walencyjny języka polskiego z kontrolą i koordynacją (2012); Anna Andrzejczuk, Elżbieta Hajnicz, Natalia Kocyba (IPI PAN) Projekt systemu ram semantycznych w słowniku Walenty (2014); c. słowniki MWE i ich ekstrakcja; Agata Savary (Université Paris 7) Słowniki elektroniczne angielskich słów złożonych: metody i zastosowania (2000); Monika Czerepowicka (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie) Kilka słów o SEJF-ie, czyli Słowniku elektronicznym jednostek frazeologicznych (2013); Piotr Sikora (IPI PAN) Automatyczne wspomaganie tworzenia słowników jednostek wielocłonowych (2015); d. inne projekty; Elżbieta Hajnicz (IPI PAN) Dobór czasowników do badań przy tworzeniu słownika semantycznego czasowników polskich (2007); Joanna Rabięga-Wiśniewska, Piotr Sikora (IPI PAN) Budowa komputerowego słownika nazw własnych Warszawy (2009); Janusz S. Bień (Uniwersytet Warszawski) Dygitalizacja słowników historycznych w Katedrze Lingwistyki Formalnej UW (2011); Anna Andrzejczuk, Wojciech Żółtak (IJP PAN, IPI PAN) Wiktoria - wersja demonstracyjna internetowego słownika onomazjologicznego (2012); Damir Cavar i Alexander Geyken (Berlin-Brandenburgische Akademie der Wissenschaften, Niemcy) Digital Dictionary of the 20th Century German Language (2001)

Seminarium *Przetwarzanie języka naturalnego:* analiza 1

słownik morfologiczny i fleksyjny

Benoît Sagot (INRIA Rocquencourt / IPI PAN) Building a morphosyntactic lexicon and a pre-syntactic processing chain for Polish (2006); Jan Daciuk (Uniwersytet w Groningen, Holandia) Komputerowe wspomaganie rozbudowy słownika morfologicznego (2001); Wiesław Lubaszewski (Grupa Lingwistyki Komputerowej, AGH, Kraków), Maszynowy słownik fleksyjny języka polskiego; Marcin Miłkowski (Instytut Filozofii i Socjologii PAN), Słownik morfologiczny języka polskiego i jego zastosowanie w korekcie gramatycznej (2006); Marcin Woliński (IPI PAN) Model relacyjny fleksji w „Słowniku gramatycznym języka polskiego” (2007); Marcin Woliński, Marcin Miłkowski, Maciej Ogrodniczuk, Adam Przepiórkowski, Łukasz Szałkiewicz, Jan Szejko (IPI PAN) PoliMorf — otwarty słownik morfologiczny (2011)

słownik walencyjny

Anna Kupść (Université Bordeaux 3 i IPI PAN) TreeLex: słownik walencyjny języka francuskiego (2008); Elżbieta Hajnicz (IPI PAN) Wykrywanie alternacji schematów i ich rola w procesie tworzenia semantycznego słownika walencyjnego (2010); Filip Skwarski (IPI PAN) Walenty - słownik walencyjny języka polskiego z kontrolą i koordynacją (2012); Anna Andrzejczuk, Elżbieta Hajnicz, Natalia Kocyba (IPI PAN) Projekt systemu ram semantycznych w słowniku Walenty (2014)

Seminarium *Przetwarzanie języka naturalnego:* analiza 2

słowniki MWE i ich ekstrakcja

Agata Savary (Université Paris 7) Słowniki elektroniczne angielskich słów złożonych: metody i zastosowania (2000); Monika Czerepowicka (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie) Kilka słów o SEJF-ie, czyli Słowniku elektronicznym jednostek frazeologicznych (2013); Piotr Sikora (IPI PAN) Automatyczne wspomaganie tworzenia słowników jednostek wielocłonowych (2015)

inne projekty

Elżbieta Hajnicz (IPI PAN) Dobór czasowników do badań przy tworzeniu słownika semantycznego czasowników polskich (2007); Joanna Rabięga-Wiśniewska, Piotr Sikora (IPI PAN) Budowa komputerowego słownika nazw własnych Warszawy (2009); Janusz S. Bień (Uniwersytet Warszawski) Dygitalizacja słowników historycznych w Katedrze Lingwistyki Formalnej UW (2011); Anna Andrzejczuk, Wojciech Żółtak (IJP PAN, IPI PAN) Wiktorja - wersja demonstracyjna internetowego słownika onomazjologicznego (2012); Damir Cavar i Alexander Geyken (Berlin-Brandenburgische Akademie der Wissenschaften, Niemcy) Digital Dictionary of the 20th Century German Language (2001)

EURALEX Congress

od: 1983

organizator: EURALEX. European Association for Lexicography

WWW:

<http://www.euralex.org/publications/>

(pełny tekst wszystkich tomów pokonferencyjnych)

rytm: co 2 lata (na przemian z eLeksem)

zakres: leksykografia (zwł. europejska)

„ imprezy towarzyszące ”: warsztaty Web as a Corpus i SketchEngine; inne warsztaty

tematy

2016 Tbilisi

Lexicography and Linguistic Diversity

2014 Bolzano

The user in focus

2012 Oslo

Lexicography and national identity

2006 Torino

Dialect dictionaries and linguistic atlases

EURALEX Congress: Call for Papers

Leeuwarden 2010	Bolzano 2014	Tbilisi 2016
<u>Computational Lexicography and Lexicology</u>	<u>Lexicography and Language Technologies</u>	<u>Lexicography and Language Technologies</u>
The Dictionary-Making Process	The Dictionary-Making Process	The Dictionary-Making Process
	<u>Lexicography and Corpus Linguistics</u>	<u>Lexicography and Corpus Linguistics</u>
Reports on Lexicographical and Lexicological Projects	Reports on Lexicographical and Lexicological Projects	Reports on Lexicographical and Lexicological Projects
Bilingual Lexicography	Bi- and Multilingual Lexicography	Bi- and Multilingual Lexicography
Lexicography for Specialised Languages - Terminology and Terminography	Lexicography for Specialised Languages, Terminology and Terminography	Lexicography for Specialised Languages, Terminology and Terminography
Historical and Scholarly Lexicography and Etymology	Historical Lexicography and Etymology	Historical and Scholarly Lexicography and Etymology
Dictionary Use	Research on Dictionary Use	Research on Dictionary Use
Phraseology and Collocation	Phraseology and Collocation	Phraseology and Collocation
Lexicological Issues of Lexicographical Relevance	Lexicological Issues of Lexicographical Relevance	Lexicological Issues of Lexicographical Relevance
Lexicography of Lesser Used or Non-State Languages	Lexicography of Lesser Used languages	
Sign Language		State of Lexicography and Corpus Linguistics in post-Soviet states
1983: „Computational Lexicography and the Terminological Dictionary“; 1986: „The role of computer in lexicography“		Lexicography and Semantic Theory

eLex. eLexicography in the 21st century

od: 2009

WWW: <https://elex.link/>

(pełny tekst tomów
pokonferencyjnych od 2011
r.; wideo z wybranymi
referatami)

rytm: co 2 lata (na przemian
z Euraleksem)

zakres: leksykografia
elektroniczna

„ imprezy towarzyszące ”:
warsztaty

tematy

2009 Louvain-la-Neuve

New challenges, new applications
(innovative developments in the
field of electronic lexicography)

2011 Bled

New applications for new users

2013 Tallinn

Thinking Outside the Paper

2015 Herstmonceux

Linking lexical data in the digital
age

eLex: Call for Papers 1

2011	2013	2015
		<u>Linked lexical data and its presentation</u>
Usage practices of the users of electronic dictionaries	Usage practices of the users of electronic dictionaries	Usage practices of the users of electronic dictionaries
Automated customisation of dictionaries to users' needs and characteristics	Automated customisation of dictionaries to users' needs and characteristics (proficiency level, mother tongue, etc.)	Automated customisation of dictionaries to users' needs and characteristics (proficiency level, mother tongue, etc.)
Dictionary writing systems and other software available to the lexicographer	Dictionary writing systems and other software available to the lexicographer	Dictionary writing systems and other software available to the lexicographer
New approaches to dictionary writing	New approaches to dictionary writing (e.g. dictionaries created by users themselves, automatic extraction of dictionary information from the corpus)	<u>Automation of lexicographical processes</u> <u>Crowdsourcing and its use in lexicography</u>
New reference tools with a dictionary element (e.g. learning tools, writing assistants)	New reference tools with a dictionary element (e.g. learning tools, writing assistants)	New reference tools with a dictionary element (e.g. learning tools, writing assistants)
Dictionary content in new media (tablets, mobile devices, etc.)	Dictionary content in new media (tablets, mobile devices, etc.)	Dictionary content in new media (tablets, mobile devices, etc.)
Exploitation of language resources: monolingual and multilingual corpora, learner corpora, lexical databases	Exploitation of language resources: monolingual and multilingual corpora, learner corpora, lexical databases (e.g. Wordnet, Framenet, DANTE)	Exploitation of language resources: monolingual and multilingual corpora, learner corpora, lexical databases (e.g. Wordnet, Framenet, DANTE, encyclopedia, Wikipedia)
Integration of NLP tools (grammatical annotation, speech synthesis, etc.)	Integration of NLP tools (grammatical annotation, speech synthesis, etc.)	Integration of NLP tools (grammatical annotation, speech synthesis, etc.)
Integration of electronic dictionaries into language learning and teaching (CALL, translator training, etc.)	Integration of electronic dictionaries into language learning and teaching (CALL, translator training, etc.)	Integration of electronic dictionaries into language learning and teaching (CALL, translator training, etc.)

eLex: Call for Papers 2

2011	2013	2015
Usage practices of the users of electronic dictionaries	Usage practices of the users of electronic dictionaries	Usage practices of the users of electronic dictionaries
Automated customisation of dictionaries to users' needs and characteristics	Automated customisation of dictionaries to users' needs and characteristics (proficiency level, mother tongue, etc.)	Automated customisation of dictionaries to users' needs and characteristics (proficiency level, mother tongue, etc.)

użytkownik

- jak poznawać zachowanie?
- jak dostosowywać do potrzeb?

eLex: Call for Papers 3

2011	2013	2015
Dictionary writing systems and other software available to the lexicographer	Dictionary writing systems and other software available to the lexicographer	Dictionary writing systems and other software available to the lexicographer
New approaches to dictionary writing	New approaches to dictionary writing (e.g. dictionaries created by users themselves, automatic extraction of dictionary information from the corpus)	Automation of lexicographical processes Crowdsourcing and its use in lexicography
Exploitation of language resources: monolingual and multilingual corpora, learner corpora, lexical databases (e.g. Wordnet, Framenet, DANTE, encyclopedia, Wikipedia)	Exploitation of language resources: monolingual and multilingual corpora, learner corpora, lexical databases (e.g. Wordnet, Framenet, DANTE, encyclopedia, Wikipedia)	Exploitation of language resources: monolingual and multilingual corpora, learner corpora, lexical databases (e.g. Wordnet, Framenet, DANTE, encyclopedia, Wikipedia)

leksykograf

- systemy redakcji, automatyzacja pracy
- korpusy i bazy danych
- crowdsourcing

eLex: Call for Papers 4

2011	2013	2015
New reference tools with a dictionary element (e.g. learning tools, writing assistants)	New reference tools with a dictionary element (e.g. learning tools, writing assistants)	New reference tools with a dictionary element (e.g. learning tools, writing assistants)
Dictionary content in new media (tablets, mobile devices, etc.)	Dictionary content in new media (tablets, mobile devices, etc.)	Dictionary content in new media (tablets, mobile devices, etc.)
Integration of electronic dictionaries into language learning and teaching (CALL, translator training, etc.)	Integration of electronic dictionaries into language learning and teaching (CALL, translator training, etc.)	Integration of electronic dictionaries into language learning and teaching (CALL, translator training, etc.)

słownik

- nowe media, nowe urządzenia
- jako część oprogramowania
- w nauczaniu języka

Dictionaries. An International Encyclopedia of Lexicography (1)

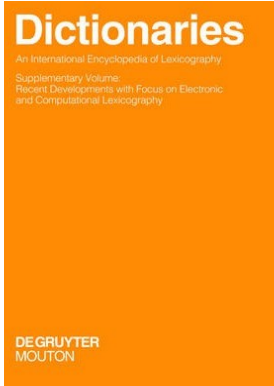

Dictionaries. An International Encyclopedia of Lexicography. Supplementary Volume: Recent Developments with Focus on Electronic and Computational Lexicography

- red. Rufus H. Gouws, Ulrich Heid, Wolfgang Schweickard, Herbert E. Wiegand
- De Gruyter, 2013

suplement do *Dictionaries. An International Encyclopedia of Lexicography* (vols. 1-3) wydawanej w latach 1989-91

Dictionaries. An International Encyclopedia of Lexicography (2)

Rozdziały ogólne

Ulrich Heid, *The impact of computational lexicography*

Carolin Müller-Spitzer, *Textual structures in electronic dictionaries*

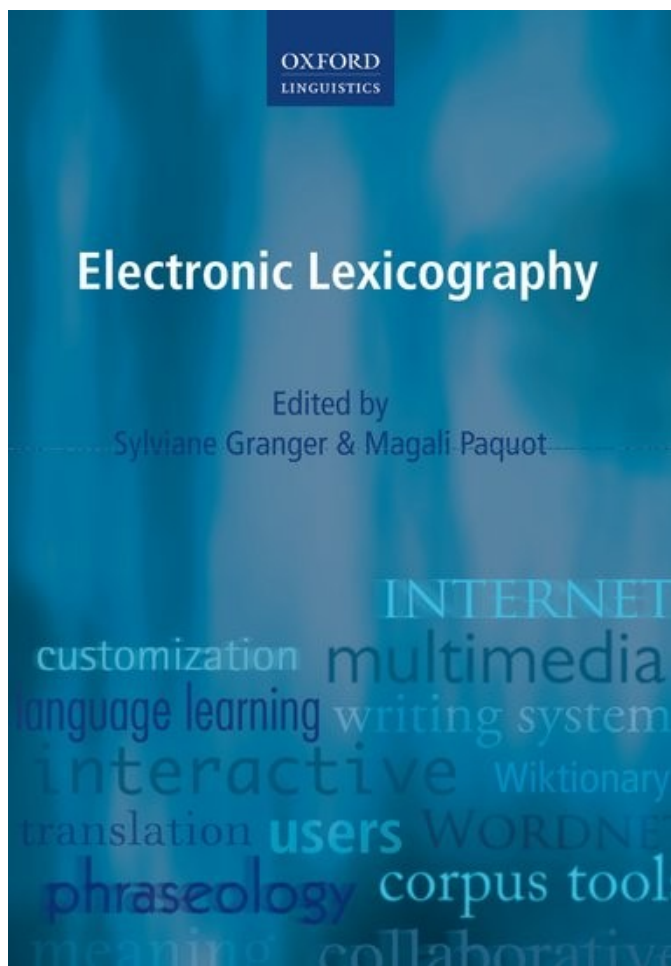
Annette Klosa, *The lexicographical process (with special focus on online dictionaries)*

Henning Bergenholtz, Mia Johnsen, *User research in the field of electronic dictionaries: Methods, first results, proposals*

Rozdziały e-leksykograficzne

- wczesna historia leksykografii cyfrowej
- słowniki elektroniczne (*human-oriented*), w tym prezentacja informacji leksykograficznej
- słowniki elektroniczne w automatycznym przetwarzaniu tekstu
- reprezentacja treści leksykograficznych: formaty, standardy, formalizmy,
- leksykografia wspomagana elektronicznie (korpus, słowniki maszynowe)
- terminografia cyfrowa

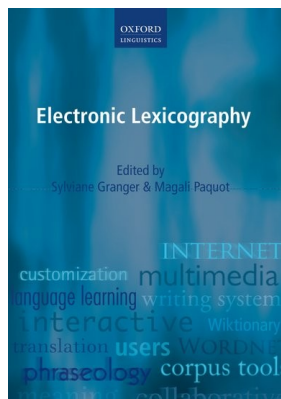
Electronic Lexicography (Paquot, Granger) (1)

Electronic Lexicography

- red. Sylviane Granger, Magali Paquot
- OUP, 2012
- seria: Oxford Linguistics

Electronic Lexicography (Paquot, Granger) (2)

e-leksykografia: pole i rozwój

Sylviane Granger, *Introduction*

Michael Rundell, *The Road to Automated Lexicography: An editor's viewpoint*

Sven Tarp, *Theoretical Challenges in the Transition from Lexicographical p-works to e-tools*

e-leksykografia: warsztat

- korpus
  - Adam Kilgarriff and Iztok Kosem, *Corpus Tools for Lexicographers*
  - Patrick Hanks, *Word Meaning and Word use: Corpus evidence and electronic lexicography*
- systemy redakcji
  - Andrea Abel, *Dictionary Writing Systems and Beyond*

Electronic Lexicography (Paquot, Granger) (3)

projekty słownikowe

• akademickie

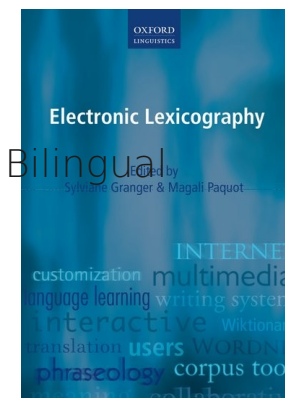
The Interactive Language Toolbox, The LEAD Dictionary-cum-writing Aid, The ARTES Bilingual LSP Dictionary, the DiCoInfo, The Danish Sign Language Dictionary

• **community-based**

Wiktionary

użytkownik

- *On the Usefulness of Paper and Electronic Dictionaries*, Anna Dziemiątko
- *How can we make Electronic Dictionaries More Effective?*, Robert Lew
- *Alternative e-dictionaries: Uncovering dark practices*, Hilary Nesi
- *Meeting the Needs of Translators in the age of e-lexicography: Exploring the possibilities*, Lynne Bowker
- *On the Usability of Free Internet Dictionaries for Teaching and Learning Business English*, Pedro A. Fuertes-Olivera
- *Online Dictionary Use: Key findings from an empirical research project*, Carolin Muller-Spitzer, Alex Kopleinig, and Antje Topel

Żmigrodzki, Wprowadzenie

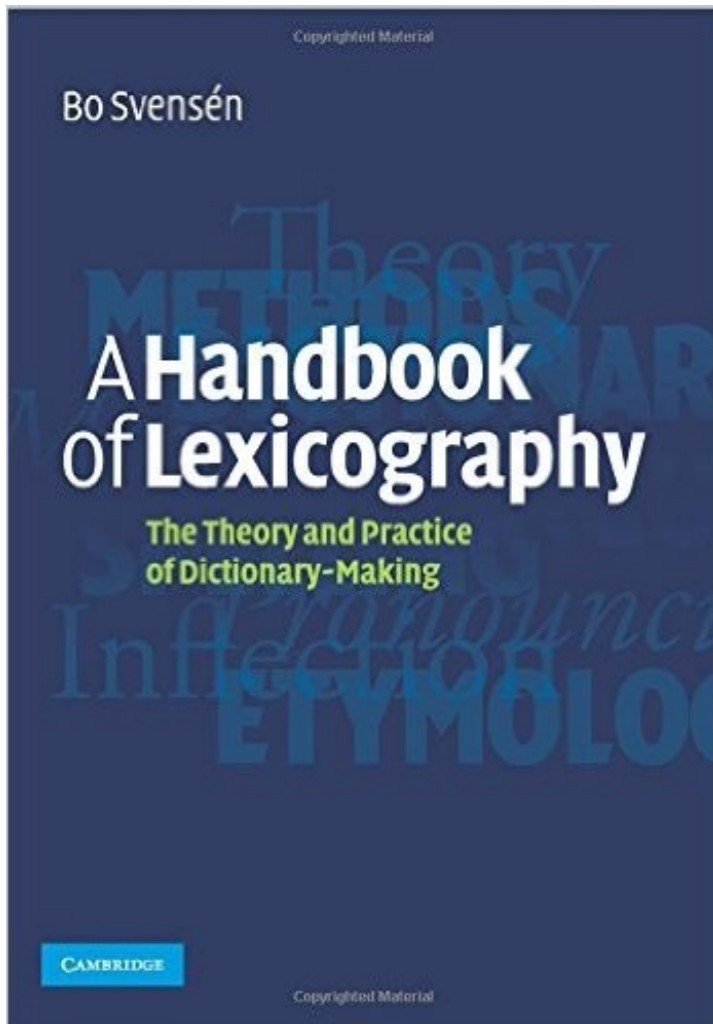

Piotr Żmigrodzki,
*Wprowadzenie do
leksykografii polskiej*

- WUŚ, 2009, wyd. 3
- krótki ustęp poświęcony wykorzystaniu korpusów
- słowniki cyfrowe (w tym typologia), ss. 251-264
- panorama rozwoju leksykografii polskiej w l. 2005-2008, ss. 265-279

Svensén, A Handbook of Lexicography

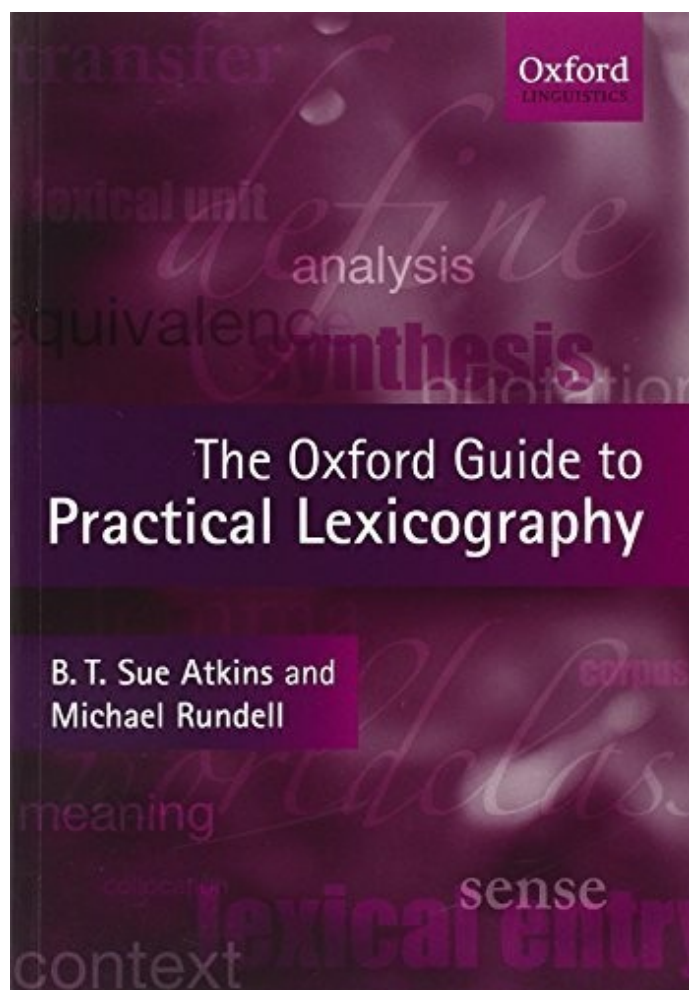

Bo Svensén, *A Handbook of Lexicography. The Theory and Practice of Dictionary-Making*

- CUP, 2009
- por. recenzja Varantola w *Lexikos*
- krótki rozdział pośw. słownikom elektronicznym

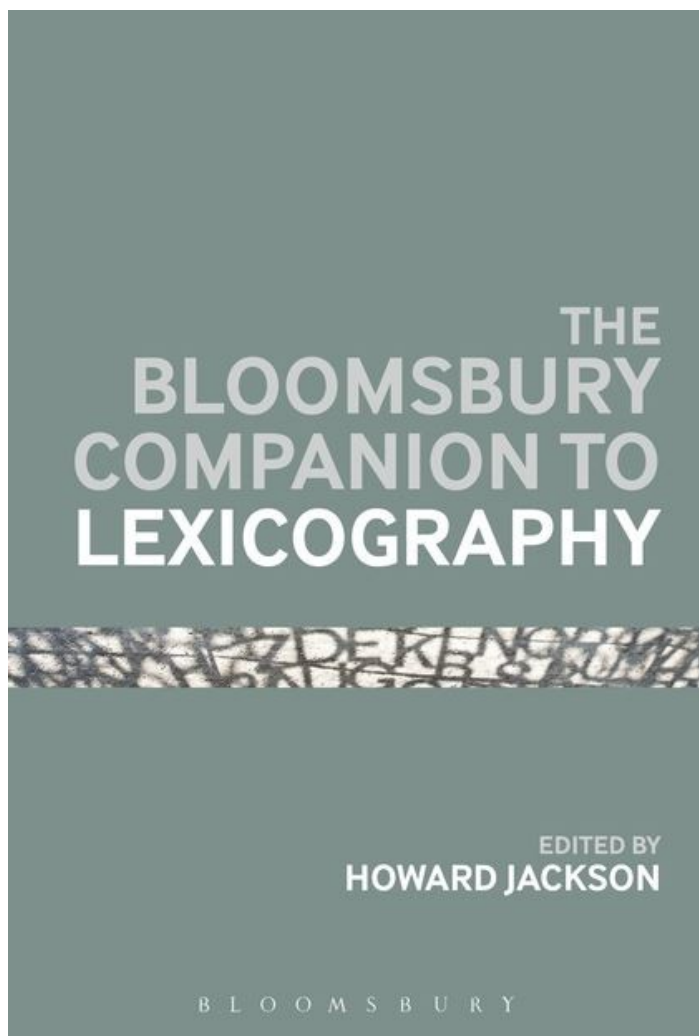

Atkins & Rundell, OGPL

- B. T. Sue Atkins, Michael Rundell, *The Oxford Guide to Practical Lexicography*
- OUP, 2008
  - praca nad słownikiem „od błysku w oku wydawcy”
  - opis dwuetapowej pracy nad hasłem (edytor bazy + leksykograf)
  - krótki rozdział pośw. budowie hasła w słowniku elektronicznym (pp. 238-246)

The Bloomsbury Companion

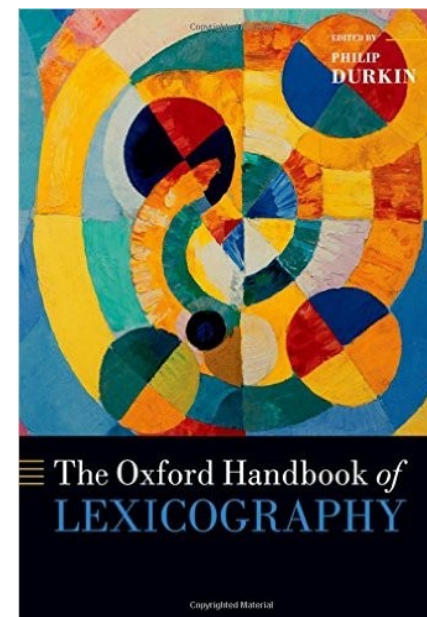
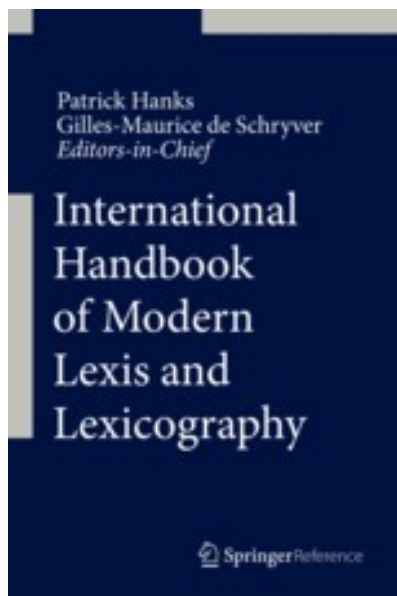
The Bloomsbury Companion to Lexicography

- red. Howard Jackson
- Bloomsbury, 2013
- zob. recenzja Montoya, *Kernerman News* 23 (2015)

Perspektywy

International Handbook of Modern Lexis and Lexicography

- ed. Patrick Hanks, Gilles-Maurice de Schryver
- Springer, 2016

The Oxford Handbook of Lexicography

- ed. Philip Durkin
- OUP, 2016

International Journal of Lexicography (1)

ISSN 0250-3846 (PRINT)
ISSN 1477-4577 (ONLINE)

International Journal of

LEXICOGRAPHY

VOLUME 28 NUMBER 3 SEPTEMBER 2015

www.ijl.oxfordjournals.org

SPECIAL ISSUE:
PHRASEOLOGY AND DICTIONARIES

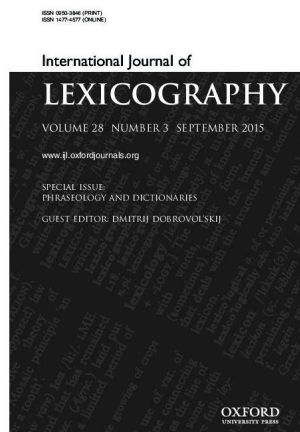
GUEST EDITOR: DMITRIJ DOBROVOL'SKIJ

OXFORD
UNIVERSITY PRESS

*International Journal of
Lexicography*

- od 1988, OUP
- <http://ijl.oxfordjournals.org/>
- płatne
- Anne Dykstra, Robert Lew

International Journal of Lexicography (2)

cenne artykuły przeglądowe

- Lew 2015 (badania nad użytkownikiem słowników online)
- Lew 2011 (badania nad użytkownikiem)

cenne numery specjalne (*special issues*)

2014/4 Special Issue: Dictionaries and the Digital Revolution: A Focus on Users and Lexical Databases

Marie-Claude L'Homme and Monique C. Cormier, *Dictionaries and the Digital Revolution: A Focus on Users and Lexical Databases*

Robert Lew and Gilles-Maurice de Schryver, *Dictionary Users in the Digital Revolution*

Marie-Claude L'Homme, *Why Lexical Semantics is Important for E-Lexicography and Why it is Equally Important to Hide its Formal Representations from Users of Dictionaries*

Christiane Fellbaum, *Large-scale Lexicography in the Digital Age*

Alain Polguère, *From Writing Dictionaries to Weaving Lexical Networks*

2013/4 Numer „jubileuszowy”

R.F. Ilson, *IJL: The First Ten Years—and Beyond*

A.P. Cowie, *IJL: Dictionaries, language learning and phraseology*

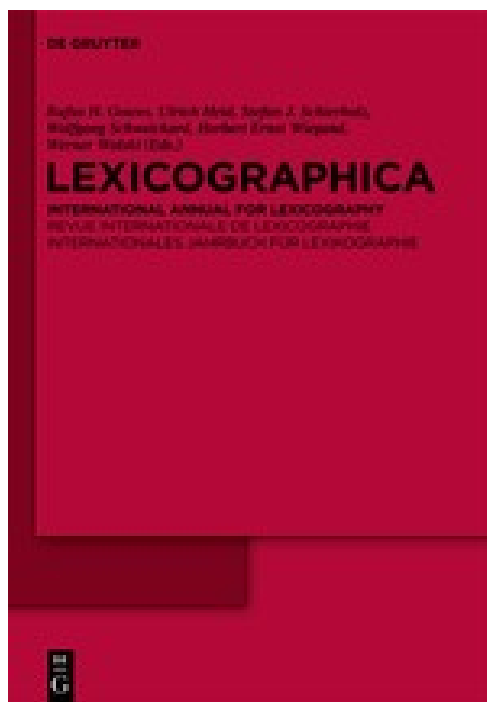
Paul Bogaards, *The Impact of the International Journal of Lexicography*

Patrick Hanks, *The Corpus Revolution in Lexicography*

Thierry Fontenelle, *WordNet, FrameNet and Other Semantic Networks in the International Journal of Lexicography – The Net Result?*

Rufus H. Gouws, *Theoretical Lexicography and the International Journal of Lexicography*

Gilles-Maurice de Schryver, *Trends in Twenty-five Years of Academic Lexicography*

Lexicographica (International Annual for Lexicography / Revue Internationale de Lexicographie / Internationales Jahrbuch für Lexikographie)

- od 1985, De Gruyter (<http://www.degruyter.com/view/j/lexi>)
- płatne
- Rufus H. Gouws, Ulrich Heid, Thomas Herbst, Stefan Schierholz, Wolfgang Schweickard, Herbert Ernst Wiegand

2015 Structures in general and specialised online dictionaries (Outer features in e-dictionaries; Data Presentation Structures in Specialised Dictionaries)

2014 Methods in Lexicography and Dictionary Research

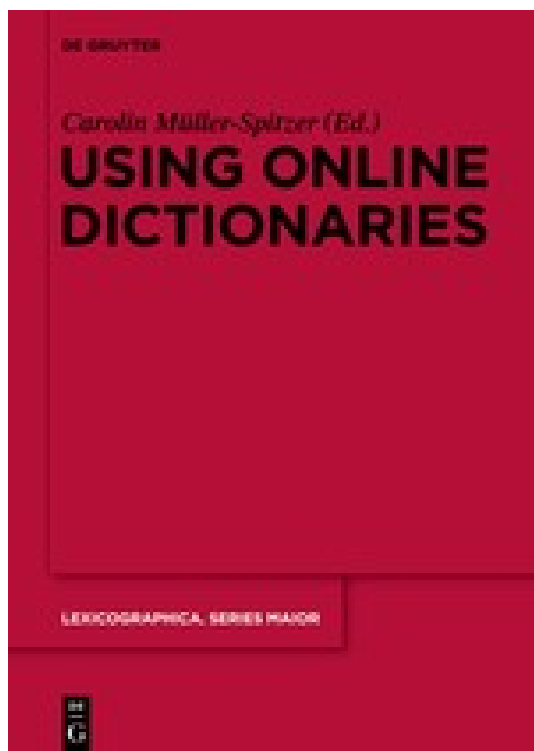
2013 Specialised Lexicography

2012 Corpora and Lexicography

2011 Historische Lexikographie europäischer Sprachen: Stand und Perspektiven

2010 Lexikographie im Internet

Lexicographica. Series Maior

Lexicographica (International Annual for Lexicography / Revue Internationale de Lexicographie / Internationales Jahrbuch für Lexikographie)

- od 1985, De Gruyter (<http://www.degruyter.com/view/j/lexi>)
- płatne
- Rufus H. Gouws, Ulrich Heid, Thomas Herbst, Stefan Schierholz, Wolfgang Schweickard, Herbert Ernst Wiegand

Vol. 150: Runte, Maren: Lernerlexikographie und Wortschatzerwerb (2015)

Vol. 149: Ostermann, Carolin: Cognitive Lexicography (2015)

Vol. 148: Karpinska, Laura: English-Latvian Lexicographic Tradition (2015)

Vol. 147: Zweisprachige Lexikographie zwischen Translation und Didaktik (2014) Ed. by Domínguez Vázquez, María José / Mollica, Fabio / Nied Curcio, Martina

Vol. 146: Fuertes-Olivera, Pedro A. / Tarp, Sven: Theory and Practice of Specialised Online Dictionaries (2014)

Vol. 145: Using Online Dictionaries (2014) Ed. by Müller-Spitzer, Carolin

Vol. 144: Specialised Lexicography (2013) Ed. by Jesenšek, Vida

Vol. 143: Kaminski, Mariusz: A History of the Chambers Dictionary (2013)

Vol. 142: Heier, Anke: Deutsche Fremdwortlexikografie zwischen 1800 und 2007 (2012)

Vol. 141: Spohr, Dennis: Towards a Multifunctional Lexical Resource (2012)

Vol. 140: Stark, Martin: Bilingual Thematic Dictionaries (2011)

Vol. 139: Kramer, Undine: Spezielle Wortschätze und ihre Kodifizierung in deutschen Wörterbüchern (2010)

Vol. 138: Feste Wortverbindungen und Lexikographie (2010) Ed. by Durco, Peter

Vol. 136: Specialised Dictionaries for Learners (2010) Ed. by Fuertes-Olivera, Pedro A.

Lexikos

od: 1991

rytm: rocznik

instytucja: African
Association for Lexicography

<http://lexikos.journals.ac.za>

(darmowe!)

2014

Rufus H. Gouws, Article Structures:
Moving from Printed to e-Dictionaries

David Lindemann, Creating a German-
Basque Electronic Dictionary for
German Learners

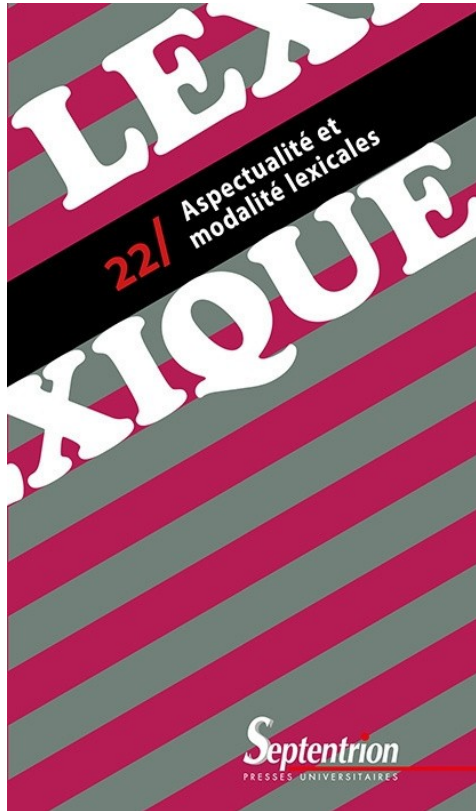
2013

Henning Bergenholtz, Jesper Skovgård
Nielsen, What is a Lexicographical
Database?

Robert Lew, Marcin Grzelak, Mateusz
Leszkowicz, How Dictionary Users
Choose Senses in Bilingual Dictionary
Entries: An Eye-Tracking Study

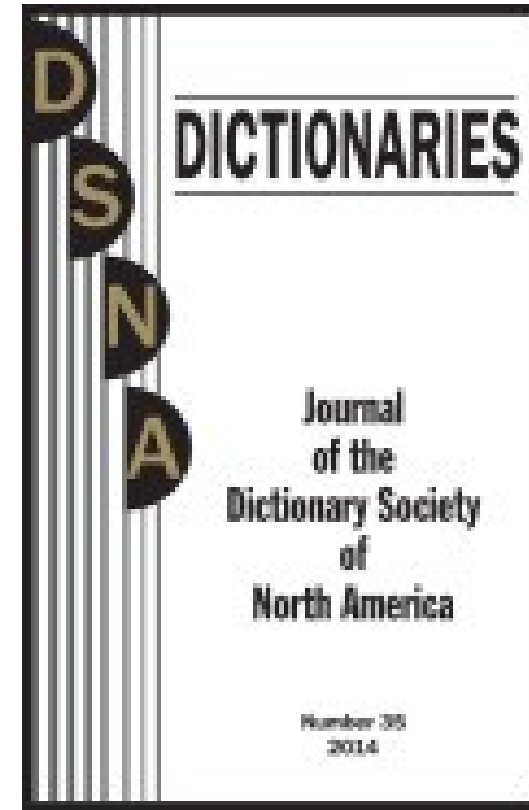

Inne czasopisma leksykograficzne

Lexique

Revue française de lexicologie et de linguistique

Dictionaries

Journal of the Dictionary Society of North America

Czasopisma ogólnojęzykoznawcze 1

JEZYK POLSKI

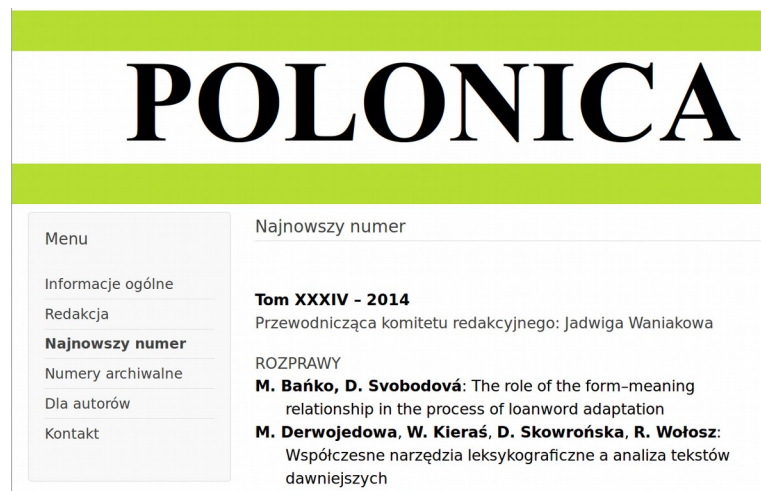
ORGAN TOWARZYSTWA
MIŁOŚNIKÓW JEZYKA POLSKIEGO

- **od:** 1913
- <http://jezyk-polski.pl/>
- Piotr Żmigrodzki

Ostatnio m.in.:

- Ewa Ulitzka, *Polska leksykografia jednojęzyczna po roku 1989 – wybrane zagadnienia*
- Monika Kasza, *O możliwości wykorzystania automatycznej analizy źródeł w NKJP przy wyborze kwalifikatora dla jednostki słownikowej*
- M. Czerepowicka, *SEJF – Słownik elektroniczny jednostek frazeologicznych*

Czasopisma ogólnojęzykoznawcze 2

- **rytm:** rocznik
- Jadwiga Waniakowa
- <http://polonica.ijp-pan.krakow.pl>

Ostatnio m.in.:

- A. Mykowiecka, P. Rychlik, J. Waszczuk, *Definicja struktury oraz narzędzia wspomagające budowę słownika polszczyzny niewspółczesnej*
- A. Maciąg, *Od „Thesaurus Latinitatis Polonorum” do „e-Lexicon”. Słownik Łaciny Średniowiecznej w Polsce – osiągnięcia i wyzwania*
- M. Czerepowicka, I. Kosek, S. Przybyszewski, *O projekcie elektronicznego słownika odmiany frazeologizmów czasownikowych*
- D. Słapek, A. Chrupała, *Leksykografia komputacyjna a przekład automatyczny. Zorientowany obiektowo model opisu jednostki leksykalnej*

Sieci: EURALEX, ASIALEX, AFRILEX, AUSTRALEX...

<http://euralex.org/>

<http://afrilex.africanlanguages.com>

ASIALEX
The Asian Association for Lexicography

<http://www.adelaide.edu.au/australex/>

<http://www.asialex.org/>

Sieci: ENeL - cele

EUROPEAN NETWORK OF e-LEXICOGRAPHY

<http://www.elexicography.eu/>

od: 2013 r.

organizacja

- przewodniczący (chair: Martin Everaert, vice-chair: Iztok Kosem)
- narodowi MCs (Polska: P. Żmigrodzki, M. Bańko)
- grupa sterująca (Steering Group)
- grupy robocze (Working Groups) zarządzane przez przew. i wice-przew.

Cele

- ułatwienie dostępu do słowników akademickich;
- umożliwienie wymiany informacji i doświadczeń pomiędzy badaczami;
- rozwinięcie wspólnego podejścia do e-leksykografii, na bazie którego ująć będzie można pan-europejski charakter słownictwa języków Europy

Sieci: ENeL – spotkania i warsztaty

Grupy robocze

- WG1: Integrated Interface to European Dictionary Content
- WG2: Retro-Digitized Dictionaries
- WG3: Innovative e-Dictionaries
- WG4: Lexicography And Lexicology From A Pan-European Perspective

Spotkania robocze (*WG meetings*)

- **2015.02** Wiedeń
- **2015.08** Herstmonceux
- **2016.03** Barcelona

Warsztaty (*Workshops*)

- **2014** Bled
- **2015** Wiedeń (*Automatic Extraction of Good Dictionary Examples*)
- **2016** Skopje (*PARSEME/ENeL Workshop on MWE Lexicons*)

Sieci: ENeL – szkoły letnie i STSMs

Szkoły Letnie (*Training Schools*)

- **2015 Lizbona** Standard tools and methods for retro-digitising dictionaries

Krótkie pobyty badawcze (*Short-Term Scientific Mission*)

- od tygodnia do 3 miesięcy
- koszty podróży (do 500 E) i utrzymania (do 160 E / dzień), ale nie więcej niż 2500 E
- najbliższe terminy
  - 31st January 2016 (SG decision: 16th February 2016)
  - 30th April 2016 (SG decision: 15th May 2016)
  - 31st August 2016 (SG decision: 15th September 2016)

Przykłady STSM

- Natalie Mederake (→ IJP PAN), Lexicographic hybrids: a European perspective
- Hindrik Sijens (→ Research Institute for Linguistics Hungarian Academy of Sciences), An inventory and an analysis of European dictionary portals
- Tomislav Stojanov (→ Fryske Akademy), Orthography dictionaries and orthography data in European languages
- Cyprian Laskowski (→ IJP PAN), Automatic Extraction of Polish Multi-Word Expressions

www.elexicography.eu/events/stsm/how-to-apply

Bibliografie: Euralex

Euralex Bibliography of Lexicography

Get a free wiki | Try our free business product | log in help

Wiki Pages & Files

Search this workspace

VIEW

FrontPage

last edited by Anne Dykstra 3 years ago

Page history

E U R A L E X

This is the International Bibliography of Lexicography. For lexicographers is under construction. Send an e-mail to Mr [Anne Dykstra](#) if you want to h

Get ADOBE READER to read

[Thematic Bibliography](#)

- [Alphabetical Bibliography](#)
- [Individual Languages](#)
- [DSNA Suggested Reading](#)
- [R.R.K. Hartmann Reference Portals](#)
- [R.R.K. Hartmann Bibliography](#)
- [Editors' page](#)

[Learners' Dictionaries](#) [Children, Dictionaries for](#)

[Colligation](#)

[Collocations](#)

[Colloquial Language](#)

[Commercial Dictionaries](#)

[Computational Lexicography](#)

[Conceptual Dictionaries](#)

[Connotations](#)

[Contrastive Analysis](#)

[Conronymy](#)

[Corpus Lexicography](#)

[Cross References](#)

[Cultural Identity](#)

[Definitions](#)

<http://euralex.pbworks.com/>

Bibliografie: OBELEX meta - założenia

OBELEX meta

Online-Bibliografie zur elektronischen Lexikografie: Forschungsliteratur

<http://www.owid.de/obelex/meta>

Erfassungsbereich	Aufsätze, Monografien und Sammelbände sowie Rezensionen zur <u>elektronischen Lexikografie</u> mit dem Schwerpunkt auf <u>Online-Lexikografie</u>
Aktueller Umfang	ca. 1200 Einträge
Systematisch ausgewertete Quellen	<i>International Journal of Lexicography</i> , <i>Lexicographica</i> , <i>Dictionaries</i> , <i>Lexikos</i> , <i>Euralex-Proceedings</i> , Tagungsbände des <i>International Symposium on Lexicography</i> in Kopenhagen sowie einschlägige Monografien und Sammelbände
Erfassungszeitraum	<u>fortlaufend und systematisch ab 2000</u> , z. T. auch frühere einschlägige Werke

Bibliografie: OBELEX meta – tematy

makro, medio, mikrostruktura	formy prezentacji, urządzenia	produkcja słowników, proces leksykograficzny
paraphrase/definition, example, quotation/citation, audio-visual media/multimedia, hypermedia/hypertext, illustration/figure, cross-references, layout, macrostructure, mediostructure, microstructure, outer texts, access structure, search option	adaptivity, CD-ROM lexicography, data base, pocket electronic dictionary, internet lexicography/online lexicography, (dictionary) portal, print lexicography, form of publication	corpus-based lexicography, lexicographic process, collocation analysis, lexicographic editor, marketing
opis leksykograficzny, poziomy	technologia informatyczna, językoznawstwo komputerowe	funkcje słowników, słowniki specjalne, w nauczaniu
sense, etymology in dictionaries, collocations/phraseologisms/multi word items, grammar in dictionaries, neologisms, orthography/spelling information in dictionaries, phonetics in dictionaries/pronunciation, phonology in dictionaries, , pragmatics in dictionaries, semantic/sense relations in dictionaries, valency in dictionaries, word formation in dictionaries	automatic speech processing, data modelling, disambiguation, frequency, information system, machine readability, lemmatisation,	foreign/second language acquisition, historical lexicography, lexicography of critical discourses, monolingual lexicography, specialised lexicography/LSP lexicography, sign language dictionary, lexicography of contemporary language , learner's lexicography, text production, text reception, translation, bilingual/multilingual lexicography,
formaty i standardy		użytkownik, sytuacja użycia
document-type-definition (DTD), HTML, stylesheet/XSL, TEI, XML/SGML		user, usage research, usage situation/look-up situation, bottom-up lexicography, dictionary criticism

Bibliografie: OBELEX meta – interfejs

OBELEX^{meta}

Online-Bibliografie zur elektronischen Lexikografie ·
Forschungsliteratur

Titel:

Jahr: von bis (vierstellig, z. B. 2008)

Periodikum:

Person:

Untersuchte Sprachen:
und

Schlagwort:
und

Suchen

Formular leeren

Tytuł artykułu

Rok publikacji

Czasopismo

Osoba

Język

Hasło przedmiotowe

Bibliografie: OBELEX dict – interfejs

<http://www.owid.de/obelex/dict/>

OBELEX^{dict}

Online-Bibliografie zur elektronischen Lexikografie · Wörterbücher

Allgemeine Informationen

Wörterbuchtyp
Name des Wörterbuchs (Volltextsuche)

Hier kann man die Suche nach dem Wörterbuchtyp einschränken und/oder eine Volltextsuche auf den Titeln starten. Der Typ „Übersetzungswörterbuch“ ist dabei der Wörterbuchtyp, der am häufigsten vergeben wurde. Bei Auswahl dieses Wörterbuchtyps empfiehlt es sich daher, die Suche zusätzlich durch die Auswahl von bestimmten Sprachen einzugrenzen.

Sprachen

Sprachfamilie Einzelsprache/Varietät
Sprachfamilie Einzelsprache/Varietät
Sprachfamilie Einzelsprache/Varietät
Anzahl der Sprachen

- Sprachrichtungswechsel
- Sprachwahl für Oberfläche

- auditive Angaben
- grafische Zugänge
- Illustrationen
- Videos
- onomasiologischer Zugriff

Medien und Zugriff

Rodział słownika (Fachwörterbuch, Übersetzungswörterbuch itd.)

Tytuł słownika

Język (np. Englisch → Alt Englisch)

Ilość języków (jedno-, dwu-, wielojęzyczny)

Media i dostęp

Miejsce słownika elektronicznego w typologii słowników

słownik

zbiór wyrazów ułożonych i opracowanych według pewnej zasady, zwykle alfabetycznie, najczęściej objaśnianych pod względem znaczeniowym i ilustrowanym przykładami użycia (Żmigrodzki 2009, 20)

przedmiot opisu słownikowego i cel słownika

Przedmiotem opisu są w nim wyrażenia należące do języków naturalnych. Celem słownika jest analiza tych wyrażeń z punktu widzenia różnych dziedzin lingwistyki

typologia

słownik elektroniczny wyróżnia się zazwyczaj ze względu na formę utrwalenia (przechowywania) i stawia w opozycji do słownika papierowego

- Atkins & Rundell (2008): print ≠ electronic ≠ web-based
- Żmigrodzki (2009): elektroniczny ≠ papierowy
- Svensén (2009): print (paper) ≠ electronic
- Béjoint (2010): paper ≠ electronic
- Bogaards (2013): paper ≠ electronic

Kłopoty z klasyfikacją

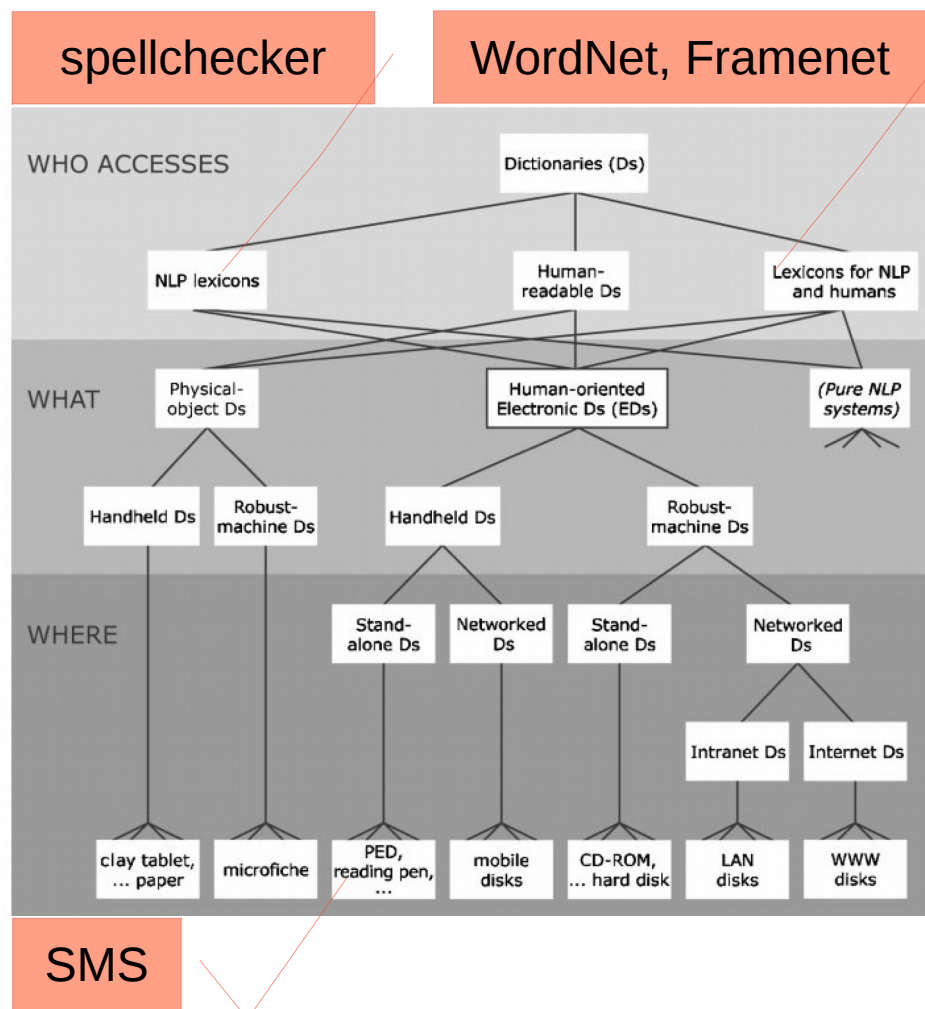
Żmigrodzki 2009

- moduły słownikowe (w edytorach tekstu, programach OCR, przeglądarkach)
- odrębne programy na CD (baza + narzędzia)
- systemy internetowe
- miniaturowe urządzenia
- systemy ułatwiające wpisywanie np. SMS

Nesi 2000

The term electronic dictionary (or ED) can be used to refer to any reference material stored in electronic form that gives information about spelling, meaning, or use of words. Thus a spell-checker in a word-processing program, a device that scans and translates printed words, a glossary for on-line teaching materials, or an electronic version of a respected hard-copy dictionary are all EDs of a sort (za de Schryver 2003)

Słownik elektroniczny (de Schryver 2003)

źródło: de Schryver 2003, 150.

definicje

- „collection of structured electronic data that can be accessed with multiple tools, enhanced with a wide range of functionalities, and used in various environments” (de Schryver 2003, 146)
- domyślnie: ED = *human-oriented electronic dictionary*

dostęp

- kto (człowiek / maszyna)
- do czego (medium)
- gdzie (przechowywanie)

Słownik elektroniczny: „wartość dodana” (de Schryver 2003)

Przewagi słownika papierowego

- łatwość przeglądania
- fizyczne doświadczenie
- łatwa anotacja

„Typical handheld electronic dictionary, showing Instant-Dict MD6800”

Źródło: Wikimedia (autor: Rico Shen)

Przewagi słownika elektronicznego

- + nieograniczone miejsce
- + multimedia, wizualizacja
- + szybkość dostępu
- + możliwość adaptacji
- + przewyższenie porządku alfabetycznego
- + linkowanie, w tym do zasobów zewnętrznych
- + menu
- + obniżenie kosztów produkcji
- + ułatwione badanie użytkownika

Słownik elektroniczny: „wartość dodana”?

Anna Dziemianko, *On the Usefulness of Paper and Electronic Dictionaries* (2012)

- analiza literatury przedmiotu (2000-2011) dot. empirycznej oceny przydatności obu typów słownika

- **struktura**

- „Rozumienie i produkcja tekstu”
- „Szybkość dostępu”
- „Liczba wyszukiwań”
- „Uczenie się”
- „Ocena”

- **konkluzja**

Which dictionary is more useful – paper or electronic? ... formulating a straightforward and precise answer on the basis of current, highly diversified research is anything but easy, if feasible at all (Dziemianko 2012, 337)

Słownik elektroniczny: ku leksykografii (prawdziwie) elektronicznej

Atkins (1996): „the past is print dictionaries; ... the future must be print dictionaries and truly electronic dictionaries, compiled afresh from the new medium” (za Heid 2013, 1001)

Tarp (2012): skończyć z „okupacją leksykografii przez lingwistów” (Bergenholtz: *linguists' occupation of lexicography*) i „językoznawczym kolonializmem” (Fuertes-Olivera&Bergenholtz: *linguistic colonialism*)

Słownik elektroniczny: ku leksykografii (prawdziwie) elektronicznej (1)

Tarp (2012, 116-117; 2013)

1. (Foto)kopia w formie cyfrowej (np. PDF)
2. Ograniczony użytek z technologii (np. szybszy dostęp) przy zachowaniu „papierowej”, statycznej organizacji hasła
3. E-narzędzia (szybszy dostęp + dynamiczne hasła i dane): dostosowanie do określonych potrzeb informacyjnych (użycie, *reuse*, istniejących danych z Internetu)
4. E-narzędzia przyszłości dadzą zindywidualizowane odpowiedzi (przetworzenie, *recreation*, *re-representation*, danych z Internetu)

Słownik elektroniczny: ku leksykografii (prawdziwie) elektronicznej (2)

Fuertes-Olivera (m.in. 2013)

- e-leksykografia dziedziną *Information Science*
- konieczne porzucenie pojęć związanych z opracowywaniem słowników papierowych
- słowniki online

1. „drukowane” (*printed online dictionaries*):

- + narzędzia wyszukiwania, szybszy dostęp
- kopie istniejących słowników papierowych

2. „repliki” (*replicated online dictionaries*)

- + j/w
- bezrefleksyjne przyjęcie metod leksykografii

3. „funkcjonalne” (*functional online dictionaries*)

- + teoria leksykograficzna na usługach słownika
- + w ramach leksykografii możliwa więcej niż jedna teoria
- + leksykografia nie funkcjonuje w próżni

technologie informacyjne dla leksykografii (Boethma 2011)

- wyszukiwanie
- nawigacja
- profilowanie użytkownika
- filtrowanie informacji
- adaptacja do potrzeb
- Linked Open Knowledge
- systemy rekomendacji
- systemy anotacji

Zajęcia: tematyka

1. Od słownika papierowego do elektronicznego, czyli problemy dygitalizacji
2. Jak wyrazić słownik w postaci elektronicznej? Standardy, formalizmy, formaty
3. *Ab ovo*. Metody automatyczne w pracy leksykografa (programy korpusowe, SketchEngine, DWS)
4. Słownik „dla ludzi”: klasyfikacja, opis, krytyka
5. Po drugiej stronie: badania nad użytkownikiem słownika
6. Słownik "niehumaniczny". Tworzenie i zastosowania słowników komputerowych (Wordnet, Framenet, Babelnet i spółka)
7. Tendencje: hybrydyzacja, wizualizacja, *crowdsourcing*
8. Infrastruktury (CLARIN, DARIAH), Open Access i Open Source, Semantic Web (LLOD, Lider)
9. Sesja posterowo-referatowa

Zajęcia: organizacja

komunikacja

- WWW
- e-mail

prerekwizyty

- wiedza
- sprzęt
- lektura

zaliczenie

- recenzja / opis
- poster
- short-paper
- demo
- bibliografia

następne zajęcia (3 XII 2015)

- skan wybranego słownika
- szkicowy opis makro- i mikrostruktury

Pytania?

krzysztof@ijp-pan.krakow.pl

Bibliografia

- Atkins, B. T. S. & Rundell, Michael. 2008. *The Oxford Guide to Practical Lexicography*. Oxford; New York: Oxford University Press.
- Béjoint, Henri. 2010. *The lexicography of English*. Oxford, New York: Oxford University Press.
- Bourdieu, Pierre. 1976. „Le champ scientifique”. *Actes de la recherche en sciences sociales* 2 (2): 88–104. doi:10.3406/arss.1976.3454.
- Dziemianko, Anna. 2012. „On the Usefulness of Paper and Electronic Dictionaries”. W *Electronic lexicography*, red. Sylviane Granger i Magali Paquot, 319–41. Oxford: Oxford University Press.
- Fuertes-Olivera, Pedro A. 2013. „E-Lexicography: The Continuing Challenge of Applying New Technology to Dictionary Making”. W *The Bloomsbury Companion to Lexicography*, red. Howard Jackson, 323–40. London: Bloomsbury.
- Granger, Sylviane. 2012. „Introduction: Electronic lexicography - from challenge to opportunity”. W *Electronic lexicography*, red. Sylviane Granger i Magali Paquot, 1–11. Oxford: Oxford University Press.
- Heid, Ulrich. 2013. „The Impact of Computational Lexicography”. W *Supplementary Volume Dictionaries. An International Encyclopedia of Lexicography, Supplementary Volume: Recent Developments with Focus on Electronic and Computational Lexicography*, red. Rufus Hjalmar Gouws, Wolfgang Schweickard, Herbert Ernst Wiegand, i Ulrich Heid, 24–30. Berlin, Boston: De Gruyter.
- Kuhn, Thomas S. 1962. *The Structure of Scientific Revolutions*. Chicago: University of Chicago Press.
- Lew, R. 2011. „Studies in Dictionary Use: Recent Developments”. *International Journal of Lexicography* 24 (1): 1–4. doi:10.1093/ijl/ecq044.
- . 2015. „Research into the Use of Online Dictionaries”. *International Journal of Lexicography* 28 (2): 232–53. doi:10.1093/ijl/ecv010.
- Martin, Olivier. 2000. *Sociologie des sciences*. Paris: Nathan.
- de Schryver, Gilles-Maurice. 2003. „Lexicographers’ Dreams in the Electronic-Dictionary Age”. *International Journal of Lexicography* 16 (2): 143–99.
- Svensén, Bo. 2009. *A Handbook of Lexicography: The Theory and Practice of Dictionary-Making*. Cambridge: Cambridge University Press
- Tarp, Sven. 2012. „Theoretical challenges in the transition from lexicographical p-works to e-tools”. W *Electronic lexicography*, red. Sylviane Granger i Magali Paquot, 107–18. Oxford: Oxford University Press..
- Trap-Jensen, Lars. 2013. „Researching Lexicographical Practice”. W *The Bloomsbury Companion to Lexicography*, red. Howard Jackson, 35–47. London: Bloomsbury.
- Żmigrodzki, Piotr. 2009. *Wprowadzenie do leksykografii polskiej*. Podręczniki i Skrypty Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach 101. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.